

קול צופיין

קול צפ"ר נשאו קול יחדו ירגנו

גיליון מס' 1251

בהעלותך תשפ"ה השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

שמשון, בר כוכבא, הרצל

שמשון – דומה למשיח

שהיה יעקב אבינו רואה אותו וסובר בו שגאולה מגעת בימיו שמשון הוא המנהיג היחיד שמוסר בפועל את נפשו למען עם ישראל. לא מקטרג על עם ישראל למרות שבט יהודה מסגיר אותו בידי אויביהם הפלישתים אחרי שהוא נלחם למענם. שמשון הוא המנהיג שספר שופטים מאריך לספר את סיפורו יותר מכל שאר השופטים האחרים. חכמינו במדרש הסבירו כי שמשון הוא שופט מאוד מיוחד - דומה למשיח (בראשית רב צח יד).

בגלל המלחמה בפלישתים

והסביר רב צדוק כי זה בגלל שהוא התחיל להושיע את ישראל מהפלישתים "והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלישתים" (שופטים יג) "עוד דוד המלך ע"ה שהוא הגומר, כי לעולם יהודה ודן מחוברים כמו במלאכת משכן, וכדאיתא בזהר פרשת ויחי גם לעתיד. ואמרו ז"ל על פסוק לישועתך וגו' דיעקב אבינו ע"ה חשב על שמשון שהוא משיח, היינו כי הוא מחובר לדוד המלך ע"ה שהוא באמת משיח כדרשת חז"ל (זוה"ק ח"א פ"ב ע"ב), ועסקם מלחמת פלשתים היינו ניצוח אותו כח דיגעתי ומצאתי בעניני עולם הזה רק להכניסו לקדושה" (ליקוטי אמרים יהושע א).

מנהיגים שמונים על עם ישראל

כאשר באים בני ישראל אל שמואל הנביא לבקש מלך, מסביר להם שמואל שמנהיג הוא שליח ה'. כך היה ביציאת מצרים "וישלח ה' את משה ואת אהרן ויציאו את אבותיכם ממצרים וישבו במקום הזה". וכאשר חטאו ישראל ונפלו ביד אויביהם "וישלח ה' את ירבעל ואת בן נפתלי ואת שמואל ויצל אתכם מיד איביכם מסביב ותשובו בטיח" (שמואל א יב). שלשה שופטים שהצילו את ישראל מיד המכים אותם.

תכונות של מנהיגים בישראל

אוהב כמו אב

ה' מלמד את משה שמנהיג הוא כמו אב. כך משה שואל באחד הרגעים הקשים "האנכי הריתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו כי תאמר אלי שאהו כחיקך פאשר ישא האמן את הינק על האדמה אשר נשבעת לאבותיו" (במדבר יא יב). רש"י שואל היכן ה' אמר לו לשאת את עם ישראל בחיקו כאילו הוא אומן והם יונק? ועונה: שנאמר 'לך נחה את העם' ואומר 'יצום אל בני ישראל' - על מנת שיהיו סוקלים אתכם ומחרפים אתכם" (רש"י שם).

שמונים לסבול למען העם

ה' אומר למשה שצריך למנות מנהיגים על העם "ויאמר ה' אל משה אספה לי שבעים איש מזקני ישראל אשר ידעת פי הם זקני העם ושטריו ולקחת אתם אל אהל מועד והתצבו שם עמך" (במדבר יא). איזה מנהיגים? "אותם שאתה מכיר שנתמנו עליהם שוטרים במצרים בעבודת פרך והיו מרחמים עליהם ומוכים על ידם שנאמר (שמות ה) 'ויכו שוטרי בני ישראל' עתה יתמנו בגדולתם - כדרך שנצטערו בצרתן". אלה נתמנו במקום שבעים הזקנים שמתו בתבערה. אלה שלא הסכימו להסתכן ללכת לפרעה לבקש חרות לעם ישראל.

מקבלים אור גדול משמים

המנהיגים הללו יקבלו סיוע מיוחד משמים. "וינרדת וידברתי עמך שם ויצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם, ונשאו אתך במשא העם ולא תשא אתה לבדך". ויש שואלים למה להאציל את הכוחות של ה' דרך משה, למה לא לתת אותם ישר לזקנים? והתשובה היא שהמנהיגים הללו צריכים להיות מחוברים לה' כמו משה. מוסרים נפש למען עם ישראל כמו משה שאמר "ועתה אם תשא חטאתם, ואם אין - מחני נא מספרך אשר כתבת" (שמות לב לב). כמו אב שמוכן למסור את כל מה שיש לו למען בנו. פאשר ישא האמן את הינק עד שיבוא "על האדמה אשר נשבעת לאבותיו".

נראים כמו קלי עולם

חכמינו הסבירו שירובעל הוא ג'עון (שופטים ו לב). ב'ן הוא שמשון שבא מ'דן ויפתח הוא השליח השלישי. והתמקד שמואל להדגיש ששלושת השופטים הללו הם שליחי ה' אע"פ שלא נכתב עליהם שהם לימדו את ישראל תורה. ולהפך, יפתח נכשל בהריגת בתו ובמלחמה על שבט אפרים. ג'עון נכשל שעשה אפוד בעפרה וזנו אחריו בית ישראל, ושמשון נכשל שלקח שלוש נשים פלשתיות.

שמשון בדורו כאהרון בדורו

אף על פי כן אומר שמואל הנביא כי הם שליחי ה' כמו שמושה ואהרון ושמואל היו שלוחי ה'. "שקל הכתוב שלשה קלי עולם כשלושה חמורי עולם לומר לך ירובעל בדורו כמשה בדורו, ב'ן בדורו כאהרון בדורו, יפתח בדורו כשמואל בדורו. ללמדך שאפילו קל שבקלין ונתמנה פרנס על הציבור הרי הוא כאביר שבאבירים" (ראש השנה דף כה/א). כל זה בגלל שהם מוגינים על עם ישראל ומכנינים אותו למלכות בית דוד.

החיצוניות לא מגלה על הפנימיות הקדושה

למרות הטעות של שמשון לא כל מה שנראה מקולקל באמת היה כך. נאמר בשמשון "וַיַּעַל וַיִּגְדַּל לְאֵבִיו וְלֵאמֹו וַיֹּאמֶר אִשָּׁה רֵאִיתִי בְּתִמְנַתָּה מִבְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים וְעַתָּה קָחוּ אוֹתָהּ לִי לְאִשָּׁה" הוריו מתפללים כי מלאך ה' הבטיח להם שהוא יהיה נזיר ה' קדוש ויושיע את ישראל. הם שואלים אותו "הֲאִין בְּבָנוֹת אַחִיךָ וּבְכַל עַמִּי אִשָּׁה פִי אֶתָּה הוֹלֵךְ לְקַחַת אִשָּׁה מִפְּלִשְׁתִּים הַעֲרִלִים?". הנביא אומר "וְאֵבִיו וְאִמֹו לֹא יָדְעוּ" ובוודאי גם אחרים לא יודעים "כִּי מוֹה" היא פִי תִאֲנָה הוא מִבְּקֶשׁ מִפְּלִשְׁתִּים וְבָעֵת הַהִיא פְּלִשְׁתִּים מִשְׁלִים בְּיִשְׂרָאֵל". שמשון לא יכול לנהל מלחמה בשם עם ישראל שמפחד מהפלישתים. לכן הוא מסתכסך איתם ומנהל מלחמה שנראית כמו מלחמה פרטית שלו על כבודו ובאמת היא מלחמה למען עם ישראל "וְהוּא יַחַל לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים".

שהיו פלשתים יראים ממנו עשרים שנה לאחר מותו בדרך שהיו יראים ממנו בחייו

שמשון לא מארגן את עם ישראל להלחם מול אויביו. הוא יודע שעם ישראל כנוע ולא מסוגל לצאת להילחם בפלישתים, צריך להשפיל את הפלישתים כדי לתת לעם ישראל אומץ. הוא שורף את שדותיהם עם השועלים. מכה אלף איש בלחי החמור, עוקר את שערי העיר עזה. מפיל עליהם את בית דגן והורג אלפים רבים מהם. שמשון הצליח להפיל עליהם פחד. כך כתוב בגמרא (ירושלמי סוטה א יז): "כתוב אחד אומר וישפט את ישראל ארבעים שנה וכתוב אחר אומר והוא שפט את ישראל עשרים שנה? אמר רבי אחא מלמד שהיו הפלשתים יראים ממנו עשרים שנה לאחר מותו בדרך שהיו יראים ממנו עשרים שנה בחייו".

ומכאן נבין כמה חשובים החיילים שלנו שהורסים את עזה ומחריבים את בתיה ומגלים את תושביה ממקום למקום, כדי שיהיו הפלשתים יראים מאיתנו כשם שמשון הפיל עליהם מורא למשך עשרות שנים. שהפלת אימה על הפלישתים הללו היא תחילת הדרך לדוד מלכא משיחא.

הכל רוח ה'

לכן אע"פ שכלפי חוץ הכל לא נראה טהור, בפנים הכל רוח ה'. בתחילה "וַתִּחַל רוּחַ ה' לְפַעֲמוֹ בְּמַחְנֵה-דָן, בֵּין צִרְעָה וּבֵין אֲשֵׁתָאֵל" (יג כה) רוח ה' מפעמת לפניו כווג. בהמשך צולחת עליו רוח ה' כשהוא הורג אריה "וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ ה' וַיִּשְׁפְּעוּהוּ כַּשֶּׁשֶׁע הַגָּדִי וּמְאוּמָה אֵין בְּיָדוֹ" (יד ו). כשהוא מכה שלושים פלשתים בגלל ההתערבות על פתרון החידה, זה נראה כמשחק בחורים שאין בו שום דבר אלוקי. גם שם כתוב "וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ ה' וַיִּקְדַּר אֲשָׁקְלוֹ וַיַּךְ מֵהֶם שְׁלֹשִׁים אִישׁ וַיִּקַּח אֶת תְּלִיצוֹתָם" (יד טו). כך הוא שובר את רוחם של הפלשתים ברוח ה' שעליו.

שמשון יודע שכוחו מה'

כן נאמר גם כשהוא מכה אלף פלישתים בלחי החמור "הוא בא עד לְחֵי וּפְלִשְׁתִּים הֲרִיעוּ לְקִרְאָתוֹ וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ ה' וַתִּהְיֶינָה הַעֲבֹתִים אֲשֶׁר עַל זְרוּעוֹתָיו כַּפְּשֵׁתִים אֲשֶׁר בְּעֵרוֹ בְּאֵשׁ וַיִּמְסוּ אֶסְרוּיָו מֵעַל דְּוִי" (טו ד). הוא יודע שהנצחון מה' "וַיִּצְמָא מֵאֵד וַיִּקְרָא אֵל ה' וַיֹּאמֶר אֶתָּה נָתַתְּ בְּיַד עֲבָדְךָ אֶת הַתְּשׁוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְעַתָּה אָמוֹת בַּצָּמָא וְנִפְלִיתִי בְּיַד הַעֲרִלִים".

שמשון דן את ישראל כאביהם שבשמים

ובגמרא סוטה (יז): "ואמר רבי יוחנן שמשון דן את ישראל כאביהם שבשמים שנאמר דן ידין עמו כאחד וגו' ואמר רבי יוחנן שמשון על שמו של הקדוש ברוך הוא נקרא שנאמר כי שמש ומגן ה' א-להים וגו', אלא מעתה לא ימחה? אלא מעין שמו של הקדוש ברוך הוא מה הקדוש ברוך הוא מגין על כל העולם כולו אף שמשון מגין בדורו על ישראל".

חלקו שמור בעולם הבא

ואע"פ שחטא כשהתערבב עם בנות פלישתים ונענש "שמשון הלך אחר עיניו לפיכך ניקרו פלשתים את עיניו" (סוטה ט). בסופו של דבר נסלח לו ושערו החל לצמוח והוא הכה את הפלשתים במותו יותר מחייו. ובגמרא (ירושלמי סוטה פרק א הלכה ח) נאמר שיש לו חלק לעתיד לבא. "כתיב 'ואנקמה נקם אחת משתי עיני מפלשתים'. אמר רבי אחא אמר לפניו רבונו של עולם תן לי שכר עיני אחת בעולם הזה ושכר עיני אחת מוותקנת לי לעתיד לבוא".

דַּמְיִן לְמִיתִי בְּהַדִּי מְשִׁיחָא דְאַפְרִים, וְאִיהוּ הוּי

מְשַׁבְּטָא דְדָן

ובוהר "הי דן נחש עלי דרך, דא שמשון. שפיפון עלי ארח, דא צליה (אחד מגיבורי שבט דן) הנושף עקבי סוס, דא עיריה (עירה היאירי - מגיבורי דוד), דהנה בהדיה דדוד, דהנה אתי מדן, ובגיניה, תליא גבורתיה דדוד, דכתיב (שמואל ב ח) ויעקר דוד את כל הרקב. ויפול רוקבו אחר, דא שררה, דַּמְיִן לְמִיתִי בְּהַדִּי מְשִׁיחָא דְאַפְרִים, וְאִיהוּ הוּי מְשַׁבְּטָא דְדָן, וְדַמְיִן אִיהוּ לְמַעְבַּד נִיקְמִין וְקָרְבִין בְּשָׂאֵר עַמִּין. וְכַד דָּא יְקוּם, כְּדִין כּוֹחָא לְפִנְיָה דְיִשְׂרָאֵל, דְכָתִיב (בראשית מט) לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי ה'. (ג דף קצד עמוד ב). ועתיד שריה משבט דן לבא ביחד עם משיח בן אפרים והוא יעשה נקמה וקרבות עם שאר עמים. ועל זה אמר יעקב לישועתך קיותי ה' בברכת דן.

ועל הריגת שמשון כותב רבי צדוק הכהן מלובלין "וכמו משיח בן יוסף שיבא קודם משיח בן דוד, לפי שלא יגמר התיקון לגמרי צריך להיות נהרג ובמותו יתקן מה שלא יכול לתקן בחייו. שעדיין לא זכה לזביחת היצר לגמרי" (פרי צדיק קדושת השבת ה').

משיח הראשון, משיח בן יוסף, שהוא הכח הנסיי לכל המסייע לכל פעולה הנעשית באתערותא על דלתתא על דרך הטבע, כי משיח בן יוסף מארץ, ומשיח בן דוד משמים

בר כוכבא - מלכא משיחא

דין הוא מלכא משיחא

על גיבור נוסף שנלחם באויבי ישראל ונצח נאמר שהוא כמו משיח. "תני רבי שמעון בן יוחי עקיבה רבי היה דורש (במדבר כד) 'דרך כוכב מיעקב' - דרך כוזבא מיעקב. רבי עקיבה כד הוה חמי בר כוזבה הוה אמר דין הוא מלכא משיחא" (ירושלמי תענית פרק ד הלכה ה). ובמדרש איכה אמר כן משום רבי יהודה בר אלעאי משם רבי עקיבא (מדרש רבה איכה ב ד). ממנו למד הרמב"ם (מלכים יא ג) שמשח לא צריך לעשות מופתים. "שהרי רבי עקיבא חכם גדול מחכמי משנה היה והוא היה נושא כליו של בן כוזבא המלך והוא היה אומר עליו שהוא המלך המשיח ודימה הוא וכל חכמי דורו שהוא המלך המשיח עד שנהרג בעונות כיון שנהרג, נודע להם שאינו, ולא שאלו ממנו חכמים לא אות ולא מופת".

מנצה את אויביו

הגמרא בירושלמי (תענית פרק ד הלכה ה) אומרת ששלוש וחצי שנים הצליח בר כוכבא בגבורתו לעצור את אדריינוס מושל האמפריה הרומית, עד שאדריינוס כמעט התייאש ורצה לחזור לרומא. "א"ר יוחנן שמונים אלף זוג של תוקעי קרנות היו מקיפין את ביתר וכל אחד ואחד היה ממונה על כמה חיילות והיה שם בן כזובה והיה לו מאתים אלף מטיפי אצבע. שלחו חכמים ואמרו לו עד אימתי אתה עושה את ישראל בעלי מומין אמר להן וכי היאך איפשר לבדקן. אמרו לו כל מי שאינו רוכב על סוסו ועוקר ארץ מן לבנון לא יהיה נכתב באיסטריא שלך היו לו מאתים אלף כך ומאתים אלף כך".

בוטה בכוחו ולא מצפה לעזרת ה'

עם זאת לא היה בר כוכבא ירא שמים לגמרי. "וכד דהוה נפק לקרבא הוה אמר ריבוינה דעלמא לא תסעוד ולא תכסוף (תהלים ס) 'הלא אתה אלהים זנחתנו ולא תצא בצבאותינו'. אבל היה קשור לדודו רבי אלעזר המודעי שהיה מתפלל עליו.

שלוש שנים ומחצה עשה אדריינוס מקיף על ביתר. והוה ר' אלעזר המודעי יושב על השק ועל האפר ומתפלל בכל יום ואומר רבון העולמים אל תשב בדין היום אל תשב בדין היום. בעא אדריינוס מיזל ליה". רצה אדריינוס לחזור ביאושו לרומא. אמר לו כותי אחד אני מסכסך בין בר כוכבא לרבי אלעזר המודעי ותוכל לנצח את בר כוכבא בקלות. וכך עשה. כעס בר כוכבא בגלל הסכסוך שעשה אותו גוי שונא ישראל והרג בבעיטה את רבי אלעזר המודעי. "מיד יצאת בת קול ואמרה (זכריה יא) 'הוי רעי האליל עזבי הצאן חרב על זרועו ועל עין ימינו זרועו יבוש תיבש ועין ימינו כהה תכהה' הרגת את רבי אלעזר המודעי זרוען של כל ישראל ועין ימינם - לפיכך זרועו של אותו האיש יבש תיבש ועין ימינו כהה תכהה. מיד נלכדה ביתר ונהרג בן כזובה". **מכאן נבין כמה מסוכנים אותם גויים שמנסים לסכסך בין שומרי התורה בארץ ישראל לבין אחיהם, ולנתק ביניהם. שהניתוק הזה יכול לשבור את כל מדינת ישראל.**

איך טעה בו רבי עקיבא וכל חכמי דורו?

ושמעתי מהרב הראשי לישראל הרה"ג קלמן בר שליט"א כי בספר ישועות משיחו לאברבנל (חלק ב עיון ראשון - פרק ד) מתפלל איך חשבו חכמי ישראל שהיה בן כוזיבא מלך המשיח. ורבי עקיבא יועץ וחכם חרשים ונבון לחש איך טעה בזה שהיה נושא כליו? ועונה שהם לא טעו "והנה שלוחי הקב"ה להחריב את שונאיו יקראו משיחים ועבדי ה', כמו שנקרא ונבוכדנאצר עבדי (ירמיה מג, ז), ועל כורש מפני שהחריב בבל נאמר "כה אמר ה' למשיחו לכורש אשר החזקתי בימינו לרד לפניו גוים ומתני מלכים אפתח" וגו'.

בר כוכבא - משיח בן יוסף

וממשיך האברבנל "ולפי שהיה מקובל באומה שקודם משיח בן דוד יבא משיח בן יוסף. לא לעשות משפט וצדקה כי אם בלבד לחסות מלחמות ה' ונקם ישיב לצריו. וזכריהו מנבא שימות במלחמה שנאמר (זכריה יב, ז) "והביטו אלי את אשר דקרו וספדו עליו כמספד על היחיד" וגו', ולא פירש הכתוב כמה וכמה שנים יחיה ויתמיד מלחמותיו, **לכן כשראה ר' עקיבא הניסים והגבורות אשר עשה בן כוזיבא בכל ארצות הרומיים חשב בלבו שהוא היה שליח ההשגחה משיח א-לחי יעקב לענין המלחמות ונקמת האויבים בלבד.**

בתקופתו - הרבה התעוררו ליהדות יהודית

ולמרות שנהרג הועיל הרבה לעם ישראל. כך אומרת הגמרא במסכת יבמות (עב). שהרבה יהודים משכו בערלתם אחרי שהרומאים ניצחו כי התביישו להראות נימולים בבתי המרחץ של הגויים. על כן הם משכו את עור הערלה שיראה כאילו הם ערלים. אחרי ניצחון בר כוכבא הם רצו לעשות ברית מילה פעם שניה כי התגאו להיות יהודים. "אמרו לו והלא

הרבה מלו בימי בן כוזיבא והולידו בנים ובנות שנאמר המול ימול אפילו מאה פעמים ואומר את בריתי הפר לרבות את המשוך". כך למרות שהוא היה צריך תיקון בכמה וכמה ענינים של קדושה, בסופו של דבר הפעולה שלו הביאה הרבה יהודים לחזור ליהדותם בגלוי.

הגר"א - תקופת משיח בן יוסף

וכן רמז הגאון מווילנה בפירושו ש"דרך כוכב מיעקב" זה משיח בן יוסף. "קם שבט מישראל" - משיח בן דוד. שעל פי רבינו הגר"א כל עבודת קבוץ הגליות, בנין ירושלים והרחבת ישוב ארץ ישראל להחזרת השכינה, כל עיקר העבודה וכל פרטיה ופרטי פרטיה נאחזים ביעודו ובתפקידו של משיחא דאתחלתא, משיח הראשון, משיח בן יוסף. שהוא הכח הנסי המסייע לכל פעולה הנעשית באתערותא דלתתא על דרך הטבע, כי משיח בן יוסף מארץ, ומשיח בן דוד משמים.

להתפלל עליו שלא ימות

"וכבר הזהיר רבינו האר"י זלה"ה לתלמידיו לכון בכל יום בתפלת העמידה באומרם וכסא דוד עבדך מהרה בתוכה תכין, על משיח בן יוסף שהוא נקרא כסא דוד, וכנזכר בשער הכונות. והנה הם היתה קבלה בידם כי נצוץ משיח בן יוסף אשר יבא בכל דור בצדיק שבדור יבא בצדיק שהוא מזרע דוד המלך ע"ה, ולכך קורין אותו בשם כסא דוד, ובא ר' נחמן לומר דאין הכונה שיהיה בזרע דוד ממש אלא אפילו כגון אנה שאיני מזרע דוד ורק אשתי בת ריש גלותא היא מזרע דוד אפשר שנחשב איש זה מזרע דוד משום בעל כאשתו ויתגלגל בו נצוץ משיח בן יוסף, ולכן אמר כגון אנה לעשות דמיון בעצמו ולכן לא אמר אנה הוא דאין כונתו להתגדל ולומר שבי נצוץ משיח בן יוסף, אלא אמר שיבא אפילו באדם כמוני דרק אשתי היא מזרע דוד המלך ע"ה" (בן יהוידע על סנהדרין דף צח/ב).

דעת הרבי מחב"ד על בר כוכבא

וכן ענה הרבי מחב"ד לשאלה כיצד האמין רבי עקיבא במשיחיותו של בן כוזיבא, והרי לא היו לו הסימנים שמונה הרמב"ם: יקום מלך מבית דוד הוגה בתורה ומצוות וכו' ויכוף כל ישראל וכו' ויבנה מקדש כו' והשיב הרבי בשנת תשל"ב דעת רבי עקיבא בנוגע בן כוזיבא המלך - אינה סותרת מה שכתב הרמב"ם הלכות מלכים סוף פרק יא - כי היה קא-סלקא-דעתך דרבי עקיבא שזוהי תחלת תקופת הגילוי שלו".

"שקל הכתוב שלשה קלי עולם כשלשה חמורי עולם לומר לך ירובעל בדורו כמשה בדורו, בדין בדורו, כאהרן בדורו, יפתח בדורו כשמואל בדורו. ללמדך שאפילו קל שבקלין ונתמנה פרנס על הציבור הרי הוא כאביר שבאבירים"

רוח ה' מפעמת בהרצל

החלה רוח ה' לפעם בלב איש גיבור חיל ורב

פעלים מאחינו בית ישראל הרצל שמו

בדורות האחרונים מתגלה גבורה גדולה בעם ישראל. הגאון אב"ד של העיר ג'רבה הרה"ג משה כלפון הכהן כותב על הרצל שפעל הרבה למען עם ישראל וארץ ישראל כי רוח ה' פעלה בו כמו בשמשון. "אחרי הדברים האלה החלה רוח ה' לפעם בלב איש גיבור חיל ורב פעלים מאחינו בית ישראל הרצל שמו אשר היה כמעט שקוע ואובד בין האומות והיה רם המעלה... וכרגע הפך לאיש המלחמה מלחמת העצה והרעיון לראות איך ובמה לגאול את הארץ ואת ישראל וימציא כמה רעיונות נשגובות ויכתבם על גיליוני העיתונים.

ומראשית כתב לו ספר ויקראהו בשם "מדינת היהודים" ובו כתוב כל מה שצריך לעשות עת ייקחו ארץ מן הממלכות... היה כמו איש חולם חלום אצל כל ישראל או רובם ככולם עד כי היו משחקים ממש על חלומותיו... ויש אומרים כי לרוב צערנו חיים לכל ישראל שבק. ואולם תלמידיו ושותי מימיו עם כמה מלכים אדירים נתקע בלבבם רעיון זה וכו'".

אפשר לומר במלא האחריות, כמעט אין כמוהו בכל העולם

רבי משה כלפון הכהן היה תלמיד חכם עצום. ספרו ברית כהונה לא היה זז משולחנו של מו"ר אבא זצוק"ל. הוא כתב שו"ת שואל ונשאל (ט' חלקים) שם ניכרת חוכמתו הגדולה, עיונו המעמיק ובקיאותו העצומה. מלבד זאת כתב עוד כמאה ספרים וקונטרסים בתנ"ך ובכל מקצועות התורה.

הגאון רבי מאיר מאזוז זצוק"ל כתב עליו בספרו 'מגדולי ישראל' (ח'ג רעא): "מורנו ורבנו ועטרת ראשנו, גאון הדור, ענק הדור בחכמה, בתבונה, במוסר ביראת שמים, ביושר, בצדק, באמת ובענוה, לא קם כמוהו! אמנם חי כל ימיו בקהילה קטנה בגרדא, אבל אפשר לומר במלא האחריות, כמעט אין כמוהו בעולם".

אין ספק כי זהו ראשית והתחלת הגאולה

בספרו זכות משה בחלק הדרושים (מטה משה) כתב רבינו: דרוש דרשתי ביום שבת קודש סדר נשא י"ב לחודש סיון שנת התר"ף לפ"ג. "ומקורב בימינו אלה הופיע בקרבנו איש רם המעלה, וך השכל וחד הרעיון בנימין תיאודור הרצל שמו אשר עמד על דרכי וחוקי העמים והכיר כי לפי חוקי המדינות אין להשביט ולבטל כללות האומה, תהיה איך שתהיה, ולהיות אומה נחוץ מנין מה אוכלוסיא.

ומזה המציא רעיון נכבד להיות כל איש הבא להסתופף בצל הכרה הצינוית בשם ציוני יקרא יהיה משלם פרנק' ורבע שזה נקרא "שקל". ועל ידי זה מצא לו מניין רב מאחינו הדורשים זאת. ודפק על פתחי מלכים ורוזנים לקחת מהם משפט כתוב גלוי להיות ארץ ישראל לנו כמלפנים וככתוב בתורה. למען לא ישבת מאנוש זכר אומתנו ולבלתי התבלע והתבלע בין האומות. ויש מהם קרובו ויש מהם רחוקו.

ובמותו עמדו ממלאי מקומו מרכז הצינונים בלונדון ובעת היתה אסיפת אודת השלום בצרפת אחרי מלחמת התבל הכללית כארבעה שנים, הלכו לשם באי כוח הצינונים והציעו בקשתם ונתקבלה. ושוכ ביום ששי לחודש אייר התר"ף נחתמה ההסכמה בזה ולהיות ממשלת אנגליא היא האפטרופה לזה, ומעתה אין ספק כי זהו ראשית והתחלת הגאולה".

גם הגויים שלוחי ה'

כמו שלמדנו שכורש יכול להיות שליח ה' גם בדורינו הגויים שלוחי ה' וכך כותב הרב כלפון בספרו תורת משה (דרכי משה ח"ב, פרשת וירא, עמ' קצט): "וכל משכיל על דבר אמת ואמונה בשום לב ועין חודרת על מצבה הנוכחי בשנתנו זו התרצ"ז, ועל מצבה הקדום טרם המלחמה העולמית, עיני שכלו תחוינה מישרים שכל אלה המלכים ורוזניהם וראשי אחינו הצינונים והסוכנות היהודית הם הם שלוחי ההשגחה העליונה לפנות דרך ומסלול ישר אל הגאולה העתידה".

הראי"ה קוק זצוק"ל על הרצל

בהספדו על הרצל רמז הראי"ה קוק שרוח אלוקים פיעמה בהרצל והיא רוחו של משיח בן יוסף. הוא מאריך לכתוב כמה חשוב שיהודה יהיה בקשר עם יוסף ויתפלל עליו. כי פירוד מביא ע"ז כמו בימי ירבעם בן נבט, הגאולה תהיה כאשר שני הכוחות הללו יפעלו ביחד. כאמור ביחזקאל (לו) לקח שני עצים ולכתוב על אחד יהודה ועל השני יוסף עץ אפרים "וְקָרַב אֶתֶם אֶחָד אֶל אֶחָד לְךָ לְעֵץ אֶחָד וְהָיוּ לְאֶחָדִים בְּיָדְךָ". ומתוך כל יבואו הרבה ברכות לישראל, "וְהָיָה מִשְׁכַּנִּי עֲלֵיהֶם וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהָמָּה יִהְיוּ לִי לְעָם: וְיָדַעְתֶּם הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי ה' מַקְדֵּשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּהִיּוֹת מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם". אמן.

תשובה כהלכה

תפלת 371 קי. אני עדין זכר את אביו זצ"ל אומר בהספד על הרב בן ציון שיש מדברים נגד בני הישיבות ובקש שהמנחם יעמוד לפני ה' ויתפלל על זה,מקוה שעכשיו שניהם יעמד לפני ה' בתפילה על זה. בוודאי צריך להתפלל על בני הישיבות. אבל בעת מלחמה כתב כבר החזון איש בהלכות עירובין, ליקוטים, סימן לו, אות ג "נראה דהא דתנן [שזה ששנין] דבמלחמת מצוה אפילו חתן מחדרו [יוצא למלחמה] לא איירי [אין מדובר] בזמן שצריך לעזרתם לנצחון המלחמה, דזה פשיטא דבשביל פיקוח נפש והצלת העם כולם חייבין. אלא אפילו בזמן שאין צורך אלא למספר מסוים (וכן היו רוב מלחמותיהם שלא היה מקום לחיל הצבא הלוחמים אלא למספר מסוים), היה רשות ליקח חתן מחדרו, שאין להחזירם שום זכות במלחמת מצוה. וכן במלחמת רשות אין פסורין אלא בזמן שאין נצחון ישראל תלוי בהם,

סיפורים על הרב זצ"ל

ירושלים של זהב

אחרי החתונה שלנו לא היה לנו הרבה ממה להתקיים. הרב זצ"ל למד כל היום, ורק בבוקר היה מלמד שעתים בבית הספר "מוגן דוד". אני עבדתי כמנהלת מחלקה בבנק ומהמשכורת שלי התפרנסה המשפחה. לא היו לנו אמצעי קיום וגרנו בחדר שכור. כל המדינה הייתה ב"צנע", וכך גם אנחנו. עגלה לתינוק לא יכולנו לקנות, ולקחנו בשכירות.

בשנות המצוקה הכלכלית הזאת סיפר לי הרב את הסיפור על רחל ורבי עקיבא, שהיה מלקט תבן מתוך שערה ואמר לה: בעורת ה' כשיהיה לי כסף אקנה לך תכשיט שנקרא: "ירושלים של זהב". לימים התעלה עקיבא ונהיה רבי עקיבא, ועם הפרסום באה לו גם האפשרות לקיים את הבטחתו וקנה לה את התכשיט היפה ביותר בימים ההם: "ירושלים של זהב". הרב סיפר לי את הסיפור הזה ואמר לי: אני לא רבי עקיבא, אבל את בהחלט ראויה לירושלים של זהב. הוא גם הסביר לי שמאז שנחרב בית המקדש גזרו חכמים שלא ללבוש תכשיט כזה בחתונה, כדי להזכיר את חורבן ירושלים, אבל אחר כך אפשר. עוד הוא סיפר לי שהגמרא מספרת על אשתו של רבן גמליאל, שביקשה גם היא מבעלה תכשיט כזה. אמר לה: תכשיט כזה מיוחד רק לאשתו של רבי עקיבא. כל התורה שלו ושל תלמידיו שייכת לאשתו, שמסרה את נפשה כדי שהוא יוכל ללמוד וללמד תורה לרבי שמעון בר יוחאי בעל הזוהר, לרבי מאיר בעל הנס הקבור בטבריה, לרבי יהודה בר אלעאי שהלכה כמותו ולרבי יוסי ורבי נחמיה, התנאים הגדולים.

לימים, כשהרב היה לרב ראשי לישראל, הוא אמר לי שהגיע הזמן שלו לקיים את הבטחתו. הוא אמר לי שהוא יודע כי כל מה שהוא הגיע אליו בימי חייו זה בזכות המסירות שלי להתחתן עם בן תורה, כנגד מה שהיה מקובל בימים ההם. בזכות השנים בהן עבדתי ופרנסתי אותו ואפשרתי לו ללמוד וללמד תורה, בזכות השנים בהן גידלתי ילדים בתנאים קשים.

(הרבנית צביה אליהו, אשת הרב)

ירושלים של כסף

לפני חמש-עשרה שנים חלתה בתנו היחידה, תהילה בת השלוש. מחלתה של תהילה הייתה קשה, ואנחנו פנינו אל הרב זצ"ל לבקש ברכה. ואולם במקום ברכה השיב לנו הרב במילים "השם ירחם" ו"כפרת עוונות". בהזמנות אחרת הוא הוסיף את האות יו"ד לשמה, אבל מצבה של תהילה הלך והחמיר. לצורך טיפול בתהילה לא הייתה לנו ברירה אלא לטוס לניו-יורק לטיפולים מיוחדים. כשהיינו בחוץ-לארץ, מצבה של תהילה הידרדר והיה לנו ברור שאלה ימיה האחרונים. הרופאים אסרו עלינו להטיס את תהילה חזרה לארץ, אבל היא ביקשה לחזור הביתה, והדילמה שלנו הייתה קשה מאוד. באחד הימים, כגשר התפללתי לקב"ה שיעזור לי להחליט האם להטיס אותה לירושלים או לא, הגיעו אלינו לבית החולים שליחים של הרב אליהו, הרב יהודה מוצפי והרב משה צור, ואמרו לנו שהרב הגיע לניו-יורק למסור שיעורים לקראת עשרת ימי תשובה, הוא חושב על תהילה ומתפלל לרפואתה, אבל בשל מצבה הקשה הוא לא הצליח להגיע אליה לבית החולים. בטרם יצאו, סיפרו השליחים כי הרב מבקש לתת לתהילה הקטנה מתנה, והוציאו קופסת תכשיטים יפהפיה. פתחתי את הקופסא בידיים רועדות, ולתדהמתי גיליתי שמדובר בתכשיט "ירושלים של כסף". נדהמתי מגדלות הנפש של כבוד הרב, שכל כך דואג לבתנו והוא מצא לנו זמן כאילו היינו בני משפחתו ממש.

ההתרגשות מהתכשיט נבעה הן מהעובדה שהבנו שהרב מבקש עלינו את מידת הרחמים, שהרי ידוע שכסף הוא רחמים, והן משם התכשיט, שזכור את רחל אשת רבי עקיבא. הרב, ברוח קודשו, פתר לי את הדילמה באמצעות המתנה ששלח. הבנו שאין לנו מה לעשות עוד בנכר ועלינו לשוב עם הילדה לירושלים. חזרנו לארץ, ולצערנו ביום כ"ו באלול, כמה ימים לפני ראש-השנה, תהילה אכן נפטרה. אבל זכינו שהיא נפרדה ממשפחתה ומחבריה בצורה מרגשת ביותר, ושהיא החזירה את נשמתה לבורא בארץ הקודש. תהילה נקברה בהר-המנוחות בירושלים. בירושלים של זהב.

(מרב צדוק, ירושלים)

שמספר הצבא שצורך בהן יש בלעד. אבל אם יש צורך בהן חייבין לבוא לעזרת אחיהם. וגם שב הדבר למלחמת מצוה. הרי לך שבמצאות של ימינו בוודאי יש חובה ללכת לשרת במלחמה ואין על זה שום פטור.